

ПЛАТІЖНА КАРТКА ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ЗАСІБ ОПЛАТИ ТРАНСПОРТНИХ ПОСЛУГ

Одним із головних стратегічних шляхів розвитку грошового ринку та банківської системи України є розширення безготівкових розрахунків. Національний банк України активно працює над розбудовою безготівкової економіки, зокрема розширенням сфери використання безготівкових розрахунків та платіжної інфраструктури (проект Cashless economy), який безсумнівно принесе користь для нашої країни [1, с. 92].

За даними Національного банку України, у 2017 р. в Україні стало на 752 тис. шт. (37,7%) більше безконтактних банківських платіжних карток (у 2016 р. на 542 тис. шт. та 37,4%) – їх кількість на 01.01.2018 р. становила 2745 тис. штук (табл. 1) [2].

Таблиця 1

Види платіжних карток, які емітовані українськими банками за видами носіїв інформації, тис. шт.

Рок и	Усьог о	з магнітно ю смугою	з магнітно ю смугою та чипом	з них безконтактн их	з чипо м	з них безконтактн их
2013	35622	33277	1536	-	623	17
2014	33042	30009	2370	1090	416	0
2015	30838	27586	2766	1406	194	45
2016	32389	27994	3876	1987	74	6
2017	34858	27202	7407	2721	24	24

* Джерело. Побудовано за даними Національного банку України [2]

У 2017 р. частка безконтактних карток зросла з 5,7% до 7,9% (табл. 1). Таким чином, вони набирають популярності. І цьому сприяє участь міжнародних компаній «MasterCard», «Visa» та «Національної платіжної системи «Український платіжний простір» у проектах з впровадження платіжних карток як інноваційного засобу оплати транспортних послуг.

Стратегічним напрямом для розвитку безготівкових розрахунків є транспортна інфраструктура. Автоматизація транспортних процесів є важливим напрямом розвитку транспортних підприємств [3]. З одного боку, використання безготівкових розрахунків надає змогу містам скоротити готівковий грошовий обіг на громадському транспорті, а з іншого боку, спрощує пасажирам оплату транспортних послуг.

КП «Київський метрополітен» – підприємство, яке підтримує впровадження якісних smart-технологій [4]. Автоматизація та безготівкові розрахунки є пріоритетами даного підприємства [5]. У напрямі оплати послуг КП

«Київський метрополітен» відходить від жетона та переорієнтовується на безконтактні картки.

23.12.2015 р. КП «Київський метрополітен» у партнерстві з платіжною системою MasterCard та АТ «Ощадбанк» офіційно оголосило про запуск прийому безконтактних розрахунків на 73 турнікетах усіх 52 станцій метрополітену м. Київ. Тепер інноваційна технологія безконтактних оплат проїзду MasterCard доступна на кожній станції метро столиці [3].

Пасажири мають можливість сплатити за проїзд банківською платіжною картою з технологією безконтактних оплат MasterCard, емітованою будь-яким банком світу. Це суттєво підвищить комфорт користування метро не лише громаді Києва, але й гостям та іноземним туристам міста.

Міжнародна платіжна система Mastercard постійно розширює можливості прийому безготівкових розрахунків з метою зменшення готівки в обігу. Зокрема, компанія Mastercard розробила рішення, яке відкрило доступ до розрахунків на турнікеті метрополітену для держателів карток інших платіжних систем [5]. Так, з 22.04.2016 р. кияни та гості міста мають можливість розраховуватися за проїзд у Київському метрополітені безконтактними картками національної платіжної системи «Український платіжний простір» («ПРОСТІР»). З 2017 р. можливість оплачувати проїзд у київському метро безготівковим шляхом прямо на турнікеті мають користувачі карток трьох платіжних систем – MasterCard, «ПРОСТІР» та Visa [4].

У розвитку вітчизняної платіжної системи «ПРОСТІР» є великі перспективи. АТ «Ощадбанк» продовжує активно її підтримувати, реалізуючи спільно з партнерами передові інноваційні проекти та рішення. Саме АТ «Ощадбанк» випустив першу безконтактну картку «ПРОСТІР». Першу безконтактну операцію такою картою було здійснено також через термінал АТ «Ощадбанк». Сьогодні в розвитку національної платіжної системи «ПРОСТІР» АТ «Ощадбанк» надає можливість безконтактної оплати картою «ПРОСТІР» проїзду в столичному метро. У червні 2015 р. АТ «Ощадбанк» реалізовано таку опцію для користувачів безконтактних карток MasterCard .

За даними Ощадбанку, з моменту появи перших турнікетів у київському метро на безконтактних терміналах розраховувались платіжними картками Mastercard туристи з 55 країн світу. Картку з безконтактною технологією оплати MasterCard можна оформити в одному з 17 банків-емітентів [3].

Оплатити проїзд безконтактно дуже просто: достатньо лише піднести до платіжного терміналу на турнікеті безконтактну платіжну картку і вартість поїздки буде автоматично сплачено без додаткових комісій та переплат [4]. Окрім безконтактного проїзду метро та «Картки киянина», з 2015 р. пасажири Київського метрополітену мають можливість використовувати свої безконтактні картки Mastercard для оплати проїзду прямо на турнікеті – без необхідності шукати дрібну готівку та стояти в черзі по жетони. Це значно заощаджує час для пасажирів. Кожного дня більше 7 тис. пасажирів Київського метрополітену оплачують безконтактною банківською картою Mastercard і платіжними пристроями понад 37 тисяч поїздок. За час роботи технології вони зекономили понад 220 тисяч годин без необхідності стояти в чергах [5].

Більше 10 млн. поїздок оплачено безконтактно з Mastercard з моменту запуску технології у метро. Так, у березні 2016 р. кількість безконтактних розрахунків з Mastercard у столичній підземці становила 1 мільйон, а за 2017 р. – зросла у 10 разів. Станом на червень 2017 р. більше 10 млн. поїздок було оплачено безконтактно .

Сьогодні ідея звільнення громадського транспорту від готівки вийшла за межі столиці та вже знаходить своє впровадження в інших містах України. До Києва вже долучилося місто Львів, де буде впроваджено безконтактні розрахунки у трамваї. Незабаром і інші міста будуть готові до подібних інновацій [3]. Зокрема, в Тернополі в 2017 р. розробили та запровадили електронний квиток (соціальна картка тернополянина) для розрахунків за транспортні послуги. Розвиває та підтримує цей проект міжнародна платіжна система «Visa», яка вирішила, що обслуговування має бути максимально зручним для користування. Тому за проїзд можна розраховуватися не лише карткою компанії «Visa», а й будь-якої іншої платіжної системи [6].

Запуск спільного з НБУ партнерами проекту з оплати проїзду в метро безконтактними картками MasterCard, Visa та «ПРОСТІР» є черговим кроком у напрямі широкого впровадження електронних розрахунків. Розвиток інноваційних зручних та цікавих для споживачів платіжних інструментів дасть змогу сформувати у громадян звички безготівкових розрахунків, що властиво для розвинених країн.

Запровадження в Тернополі оплати проїзду в громадському транспорті, яка поширена в світі, за допомогою інноваційних систем, зокрема електронного квитка (соціальна картка тернополянина), безконтактних банківських платіжних карток та NFC-пристроїв, є прогресивним проектом для громади Тернополя в напрямку створення міської системи перевезення пасажирів.

Список використаних джерел:

1. Річний звіт Національного банку України за 2016 рік [Електронний ресурс] / Національний банк України. – 2017. – 146 с. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=49064031>.
2. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua/>.
3. Оплатити проїзд безконтактною карткою MasterCard тепер можна на всіх станціях київського метро [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://newsroom.mastercard.com/eu/uk/press-releases/>.
4. За проїзд у київському метро тепер можна розраховуватися безконтактними платіжними картками «ПРОСТІР» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=30227270.
5. Метро-2017. Рік інновацій [Електронний ресурс] / Українська правда. – Режим доступу : <https://kiev.pravda.com.ua/publications/59a3f0bde8670/>.
6. Миколайчук О. За проїзд у транспорті Тернополя можна розраховуватися банківською карткою [Електронний ресурс] / О. Миколайчук // Номер один. – 2018. – Режим доступу : <http://www.gazeta1.com/statti/za-proyizd-u-transporti-ternopolya-mozhna-rozrahuvatysya-bankivskoyu-kartkoyu/>.